

Tendürek Dağı'nda mis kokulu sabunlar

*Kürdistan Azad'dan Ekin Wan'a,
o güzel kadınlara...*

Hiç okuma yazması olmayan Kürdistan, Eski Tatvan'ın Oranus Köyü'ndendi. Bırakın şehri, aşağıdaki komşu köyü bile görmemişti. Annesine o kadar düşküncü ki ve bunu öyle hissettirirdi ki, bu sevgisini sürekli “Kürdistan dayika min e” (Kürdistan benim annemdir) söylemi ile açığa vururdu. Anne sevgisini vatan sevgisi ile birleştirerek iyice yoğurmuş, bilince çıkarmıştı. Babasını hiç sevmez, bunu hep “bütün erkekler babamın potansiyelini taşıyor” diyerek dile getirirdi, çünkü O, annesinin babasından daima şiddet gördüğü bir ortamda büyümüş ve buna içten içe hep tepki duymuş, fakat bu tepkisini hiç bir şekilde dile getiremeyip sonunda çözümü mücadeleye katılmakta bulmuştu.

Kürdistan'ın mücadeleye katılmadan önceki adı Mahpuse Amaç'tı. Ülke nüfusunun yarısını oluşturan kadınların çağdaş ve eşitliğe dayalı bir statü kazanamamasının tek sebebi, kadınların toplum içinde algılanma biçimiydi. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığına maruz kalan kadınlar, sosyal, siyasal ve ekonomik olarak da haksızlığa uğruyordu. Erkeklerle eşit tutulacağına, onlarla kıyaslanarak, toplumda erkeklere göre daha güçsüz ve değersiz görülüyordu. Geleneksel yaklaşımlar kadını eve hapsediyor, kendisini eğitmesini ve geliştirmesini engelliyordu. Kadınlar, yaşamın her alanında haksızlığa uğruyor, gündelik ve karşılığı olmayan işlerde çalıştırılarak emeği gaspediliyordu. Doğurgan olan kadın, bu üstün özelliğine rağmen hep horlanıyor, sömürülüyor ve eziliyordu. Toplumsal olarak desteklenmeyen kadınlar, bu nedenle annelik rollerini de gereği gibi oynayamıyordu. Anneliğinin yanı sıra evi çekip çeviriyor, “görev”i olan ev işleri için maddi bir karşılık almıyor ve bu da onu “eş”ine bağımlı kılarak geri plana atıyordu. Bu nedenle de evin ve toplumun “namus”u olan kadın eve hapsediliyor, töre ve namus gerekçeleriyle küçük yaşta evlendiriliyordu. Eğitime ulaşamayan kadın, toplumsal yaşama katılamadığı gibi, bir de şiddete uğruyor ve kesinlikle karar verici olarak görülüyordu. Böylece sistem, kadını eve hapsederek onu fiziki, düşünsel ve duygusal olarak erkeğin kölesi haline getiriyordu. Kızına verdiği “Mahpuse” isimiyle, erkek egemen sistemin iyi bir temsilcisi olduğunu gösteren babası, O'nu daha doğar doğmaz dört duvar arasına hapsederek sistemin kölesi yapmak istemiş, Kürdistan ise babasının sıkı sıkıya bağlı olduğu bu kölelik sistemini yerle bir eden kararıyla Kürdistan dağlarına yönelmiş, adını da kendi özgür iradesiyle “Kürdistan Azad” olarak seçmişti.

Kürdistan, boy olarak diğer kadın gerillalardan daha uzundu. Kilolu olmamasına rağmen, iri yapısından dolayı heybetli bir görünümü vardı. Boyunun uzunluğu yüzünden yoldaşlarına “tepeden” bakan bu mütevazı ve iyi yürekli kadın, en küçük sorunlarda bile herkesin yardımına koşan bir iyilik meleği idi. Yeryüzündeki bütün lanetleri elindeki sihirli değnekle değiştiremeyince, silaha sarılmak zorunda kalmış bir peri kızıydı O. Kumral saçlı ve oldukça açık tenliydi. Kısa ve kıvrıkcık saçlarını hep düzleştirmeye çalışır ve her zaman toplardı. Belinde hafif, dikkatli bakıldığında çok hafif bir kamburu vardı ki, çocukluğunda ağır işlerde çalışmasından kalma bir hatıraydı O'na. Lazları gibi kemikli ve uzun burnu her daim gülümseyen yüzüne çok yakışırdı.

Kürdistan'ın aynı köyde yaşayan ve kendisiyle hemen hemen yaşıt olan iki amca kızı daha vardı. Üç kardeşin çocukları olan her üç kuzen de, annelerine sonsuz bir bağlılıkla büyümüştü. Küçük yaştan itibaren, annelerinin erkek egemen şiddete maruz kalmalarını, sistem tarafından ezilmelerini görmüş ve buna karşı bir şey yapamamanın verdiği eziklikle vicdan azabı duymuşlardı hep. Türk devleti Garzan'da koruculuğu geliştirip dayattıkça, yurtsever köyler de gerek devletten, gerek onların işbirlikçileri olan korucu çetelerden, sürekli baskı görüyordu. Özgürlük savaşçılarının köylere gelip gittiği bir dönemde, Kürdistan ile diğer iki amca kızı Rahime ile Şafak, evlerine gelip giden özgürlük savaşçılarından etkilenerek, her üçü birden dağlara doğru yol almıştı. 1991 yılında Garzan'dan Güney'e geçmiş, 1992'de Birakuji Savaşı'ndan sonra ateşkes olunca, ordan Zelê'ye gitmişlerdi. Bir süre sonra düzenlemeler yapıldığında, Kürdistan'ın düzenlemesi Serhat Eyaleti'ndeki Tendürek Dağı'na olmuştu. Günlerce süren zorlu ve direnişlerle dolu bir yolculuktan sonra, kalabalık bir grupla Tendürek Dağı'na varmıştı.

Kürdistan, sürekli ağır silah BKC (Bikisi) kullanıyordu. Bu çok etkili silahın boyu bir metre iken, ağırlığı modeline göre 5 ila 10 kilo arasında değişiyordu. Kürdistan'ın silahının adı “Xezal”dı. “Xezala min” diyordu, “Xezalê” diyordu ona. Sanki onsekizinde, bir ceylan kadar güzel genç bir kadıymış gibi bakıyordu silahına. Onu kullansa da, kullanmasa da sürekli temizliyordu. Bu, onda bir hastalık haline gelmişti adeta. Hiç bir savaşı, onun silahının namlusunu barutlu görmemişti. “Xezal”ın gez kısmının ucuna, bir tek mavi boncuk bağlamıştı. “Xezal”ına nazar değmesinden çok korktuğu için, onu çocuğu gibi seviyor, gözü gibi koruyordu. Fiziki öyle güçlüydü ki, BKC ile birlikte beş yüz mermi taşıyordu. Erzağı her zaman herkesten daha fazla taşıyordu, ki erkek arkadaşları hiç bir zaman onla baş edemiyor, onla yarışmıyordu.

O'nun çok yaratıcı özellikleri vardı. Diyelim operasyonda erzaklar ele geçmiş, herkes günlerdir aç, ne yapar eder, bulur buluşturur yoldaşlarını doyururdu. Kayalıklar arasında yaprak yaprak, koparınca gövdesinden uzun bir ip çıkan “Xıtılbaş” otunu birbirine karıştırdığı bulgur ve pirinçle sarar, tatsız tuzsuz da olsa onlara yedirirdi. Bazı zamanlar koskocaman mantarlar bulurdu ve hep O bulurdu, oysa diğerleri günlerce arasalar, tek bir mantar bulamazdı. “Aramayın boşuna, mantarlar kendini bir bana gösteriyor” derdi gülerek. Bazı arkadaşları “Kürdistan dayika min e” diyordu ve böylece bazen O'nu “Dayika Kurdistan” bazen de “Kurdê” diye de çağırıyorlardı. Aşırı savaşkan, çok cesaretli biri, her eylemde kesinlikle saldırı grubundaydı. Eylem esnasında vurduktan sonra mutlaka “tililili” çeker, ama öyle heybetli çekerdi ki, asker ve korucuların ödü kopardı. Bunu özellikle yapardı. Kürdistan'ın olduğu tepeye, askerler onun orda olduğunu cihazdan duymuşsa asla gitmezdi.

Köylere gidince, yeni evlenen gelinler, kapağı kaldırıldığında ortalığa güzel kokular saçan sandıklarını açıyordu kadın gerillalara. Onlara yeni, temiz eşyalar veriyorlardı, en değerli şeylerini; temiz iç çamaşırları, çoraplar, bembeyaz mendiller... Böylece kutsadıklarını, değer verdiklerini gösteriyorlardı. Diğer kadın savaşçılar daha çok patik ve çorap alırken, Kürdistan her zaman çeyizlerin içine güzel koksunlar diye bırakılan sabunlardan, Hac'dan getirilen Misk kokusundan, yazmalar güzel koksun diye aralarına konulan Serhat'a özgü “Pilton” otundan alıyordu. Onun bu davranışının sebebini çok merak eden arkadaşlarını hep atlatıyor ve başından savıyordu.

Önceki gece, Girê Dem Tepsi'ne büyük bir eylem yapmış ve hepside çok yorulmuştu. Öğlen vakti Komutan Kıvırcık Hesên grubun yanına geldi:

“Hiç erzağımız kalmadı, erzağa gitmeniz lazım” dedi. Sonra Kürdistan'a dönerek:

“Heval Kürdistan! Ya sen ya da Zemyan, arkadaşlarla gideceksiniz. Deponun yerini siz daha iyi biliyorsunuz. Yanınıza yeterli miktarda cephane alıp, köye inmelisiniz.”

“Ben Zemyan'sız gitmem” dedi Kürdistan. Komutan Hesên, Zemyan'a baktı:

“Ben de O'nsuz gitmem!” diye yanıtladı Hesên'in bakışlarını Zemyan.

“Eğer yorgunsanız, gitmeyin” dedi Hesên. Yorgun ve halsizdiler. Hiç birisi de gitmek istemiyordu, ama erzak yoktu ve grup iki gündür açtı.

Yedi savaşçı; üçü kadın, dördü erkek; Kürdistan, Cahide, Komutan Bager, Cesur, Dilsoz, Wêsim ve Zemyan gitmek için hazırlıklarını yaptı. Kürdistan BKC, Zemyan Bisiving, her ikisi de ağır silah taşıyordu, ama o gün yanına ferdi silahlarını aldılar. Daha fazla erzak getirebilsinler diye, raxtlarını ve çantalarını da noktada bıraktılar. Silah deposuna giderek, yanlarına bir kaç bomba, tabanca, kasatura ve birer de jarjör aldılar. Gidecekleri köy; Kelasorkê, noktaya epeyce uzaktı. Sonbaharın tam orta vaktinde, havanın son derece güzel olduğu o gün, akşama doğru yola çıktılar.

Botan Amed, önceki günkü eylemde yaralanmıştı. Arkalarından bağırdı:

“Yoğurt da getirin, olur mu?”

“Tamam! Söz, getireceğim!” dedi Zemyan.

“Bana getirmeyecek misin? Sadece Botan arkadaş mı getireceksin” diye sordu Munzur. O da yaralıydı.

“Sana da getireceğim” dedi gülümseyerek, diğerleride bazıları taze köy ekmeği ve peynir istediler.

Tendürek Dağı'nda, buz gibi sularıyla ünlü bir mağara vardı: Şikefta Sarincê. Bu mağarada yaz olsun, kış olsun her zaman buz olurdu. Yerin altındaki ısıyla bu buzlar zamanla damla damla

eriyerek suya dönüşür ve orda küçük bir göl misali birikirdi. Gittikleri yolun biraz ilerisindeki mağaraya uğradılar. Hepsi de susamıştı. Avuç avuç içtiler berrak sudan. Su öyle güzeldi ki, Zemyan doymuyor, içtikçe içesi geliyordu. Yolda buldukları askerlere ait su şişelerini, matara ve bidonlarını buz gibi tertemiz bu suyla doldurdular. Suyun bir kısmını dönüşte almak için Doğubayazıt Noktası'na bırakıp Kelasorkê Köyü'ne doğru yola koyuldular. Köye doğru ilerlerliyorlarken, Kürdistan Zemyan'a yaklaşıp:

“Heval Zemyan, bana öyle geliyor ki seni bir daha göremeyeceğim. Bana bir şey olursa, sakın beni düşmanın eline bırakma” dedi. Öyle huzursuz ve öyle endişeli söyledi ki bunu, Zemyan korkmaya başladı. Bir haftadan beridir duyduğu “bana bir şey olursa, sakın beni düşmanın eline bırakma” sözü bir burgu gibi beynini delmeye başladı, ama onu sakinleştirmek için:

“Ne olacak Heval Kürdistan?” dedi, “gereksiz yere endişeleniyorsun.”

Kürdistan biraz ileride yürüyen Komutan Bager'i işaret ederek:

“Neden cihazın sesi gelmiyor? Dikkat ettin mi? Dürbünle hiç etrafı da kontrol etmiyor” dedi.

“Hadi yanına gidip soralım!” diye yanıtladı Zemyan onu.

“Tamam!”

Adımlarını hızlandırıp önlerinde giden Wêsim ile Cahide'yi geçtiler.

“Bir şey mi var heval?” diye sordu Cahide.

“Hayır, hayır! Bir şey sorup eski düzene geçeceğiz” diye cevap verdi Zemyan.

Bager'in yanına vardılar. Bager sol eliyle omzuna astığı silahının kayışını tutmuş, tasasız tasasız yürüyordu.

“Telsiz açık mı heval Bager? Bir hareketlilik görebiliyor musun?” diye sordu Zemyan.

“Açık değil heval.”

“Neden açmıyorsun? Hareketlilik var mı, yok mu bilmeden böyle kaygısızca gidemeyiz ki” diye araya girdi Kürdistan.

“Piller gevşemiş, çalışmıyor” dedi Bager, kör bir kayıtsızlık içinde.

“Ver hele bir bakayım.”

Bager telsizi isteksizce uzattı. Kürdistan cihazı alarak, pilleri yuvasından çıkarıp geri yerine taktı ve telsizi açtı. Çalışıyordu. Ses öyle hareketliydi ki, mandal dokuzda yediye vurarak adeta yaklaşan yangının alarımını veriyordu.

“Mandal dokuzda yediye vuruyor” dedi Zemyan'a, gözlerini kocaman açarak. Demek ki, askerler çok yakındaydı ve Kürdistan bunu çok derin bir şekilde hissediyordu.

“Cihazı açık tutmalısın heval Bager” dedi Zemyan, onun gözlerinin ta içine sinirli sinirli bakarak.

“Yaw cihaza inanma, kaç gündür kafayı yemiş, doğru düzgün çalışmıyor bile” diye cevapladı Bager, muhteşem bir umursamazlıkla.

“Olsun! Sen açık tut, ne olur ne olmaz!” Bunu çok sert bir şekilde söyledi. Bager O'na cevap vermedi ve yürümeye devam etti.

Kürdistan ve Zemyan yavaşlayarak, Cahide ile Wêsim'in gelip onları geçmesini bekledikten sonra, kendi sırasına geçti. Zemyan önde, Kürdistan ise onun arkasında yürüyordu. Yirmi dakika sonra Kürdistan tekrar Zemyan'ın yanına gelerek:

“Bak yine kapattı cihazı kurrê kerê (eşekoğlu). Biliyor musun? İçim hiç rahat değil, sanki birimize bir şey olacak. Bana bir şey olursa...”

“Bir şey olmaz!” dedi Zemyan, sözlerini tamamlamasına izin vermeden. O da huzursuzlanmıştı. Kürdistan hiç bir zaman böyle yapmazdı. O hep neşeli, güler yüzlü ve her eylemde tüm coşkusuyla zılgıt atan korkusuz bir gerillaydı.

“Cihazı neden açmıyor? Ve hiç denetim sağlamıyor, dikkatini çekmiyor mu?”

“Öyle bir şey yok, arkadaşlar denetim sağlıyor.”

“Bir şey olursa, cephanemiz de az” diyerek endişesini dile getirmeye devam ediyordu Kürdistan.

“Bir şey olmaz” dedi Zemyan yeniden, “rahat ol.”

“Emin misin?”

“Eminim, merak edilecek bir durum yok, kimseye de bir şey olmayacak.”

Fakat Zemyan'ın içi hiç de rahat değildi, Kürdistan acaba bir şeyler mi hissediyordu?

Kelasorkê Köyü, Tendürek'in Doğubayazıt tarafında, dağın hemen yamacında ve üç mahalleden oluşan bir dağ köyüydü. Bunun dışında ayrıca dağın yamacında bir kaç ev daha vardı. Arka tarafları oldukça sulaktı, bu nedenle hep tarla ve çayırıldı. Bir süre sonra köye vardılar. Her zamanki gibi, köydeki köpekler onlara hiç havlamadı. Bu demek oluyordu ki köy temizdi, asker yoktu. Köpekler askerler geldi mi bunu hisseder, daha onlar köye girmeden deli danalar gibi ordan oraya koşarak durmadan havlardı. Bu, hiç abartısız bütün köylerde böyleydi. Korucuların köpekleri bile sahiplerinden daha akıllıydı. Askerlerin düşman olduğunu seziyor ve sahiplerinin onlarla işbirliği yaptıklarına aldırmadan saldırıyorlardı. Koruculara bu nedenle kimse “köpek” demezdi, çünkü köpekler onlardan daha gururlu ve onurluydu. Askerler, kendilerine havlayan köpekleri silahla susturuyordu çok zaman. Bu, köpeklerin onlara duyduğu nefreti daha da körüklüyor ve büyütüyordu. Asker gördüklerinde kendilerini parçalayan bu canlılar, gerillayı her zaman dingin bir sessizlikle karşılıyordu. Gelip onların paçalarını kokluyor, sevgi dolu gözlerle onlara bakıyor ve neşeyle kuyruklarını sallıyorlardı. Çünkü gerillalar köylere sükûnetle giriyordu, etrafa huzur yayarak, askerlerse korku salarak...

İlk önce köyün dışındaki bir eve gittiler. Ağır bir hastalık geçirmiş gibi soluk ışığı pencereden dışa vuran bu sessiz ve fakir ev, bir milisin eviydi. Kapıyı, her zamanki gibi milis Xebat açtı. Onları büyük bir sevinçle karşılayan bu genç adam, hepsine tek tek sarıldı. Köyde asker olmadığını öğrendiklerinde rahatladılar. Yine de Xebat'la birlikte, çok temkinli bir şekilde köydeki diğer evleri dolaşıp durumu anlattılar. Biraz sonra, istedikleri erzaklar yamaçtaki evde toplanmıştı. Xebat'ın katliam şahidi annesi Gülê Ana, gecenin bu saatinde onlar için tereyağlı pirinç pilavı pişirmişti. Halk ne kadar fakir olursa olsun, elinde avucunda olanı kendi çocuklarından asla esirgemiyordu. Silahı nasıl bir gerillanın teminatıydıysa, gerilla da bu halkın var olma teminatıydı. 1930 yılında Komkujiyê Geliyê Zilanê'de (Zilan Katliamı) barbar Türk devletinin vahşi yüzünü görmüş, neredeyse çekmedikleri acı, görmedikleri zulüm kalmamıştı. Öyle ki, bölgede ne kadar köy varsa yakılmış, resmi kayıtlara göre 15.000 Kürt, bebek-kadın-yaşlı denmeden öldürülmüş, fakir halkın eşyalarına ve besledikleri hayvanlarına askerler tarafından el konulmuştu. Bu halk yanmış, yakılmış ve kendi küllerinden kendisini yeniden yaratmasını bilmişti. O nedenle her daim kucak açıyorlardı güneşin çocuklarına.

Aşağıdaki köyden köpeklerin havlama sesleri geliyordu. Yemeği yemeden gitseler, yüzü yaşadığı acıların aynası olan Gülê Ana'nın çok üzüleceğini biliyorlardı. Onu üzmemek için, tereyağlı pirinç pilavını alalacele yediler. Aile ile vedalaşarak erzakları aldılar. Kürdistan, kaşla göz arasında bir de kokulu sabun almayı ihmal etmemişti. Zemyan, Botan Amed ve Munzur'a söz verdiği gibi iki bidon yoğurt, iki askeri çanta dolusu taze köy ekmeği ve epeyce de peynir almıştı. Kürdistan ise yirmi beş kiloluk, hiç açılmamış bir torba küp çay şekerini sırtlamıştı.

Basık bir yokuşu tırmanarak noktaya doğru yol alıyorlardı, öyle bir yol ki, tek bir ağaç bile yoktu ve hep taşlık, kayalıktı. Zemyan, kafasını kaldırıp göğe doğru baktı. Gökyüzü yıldız kaynıyordu. Milyonlarca pırıl pırıl parlayan yıldız, onu çocukluğuna götürdü. Marifet Nene'siyle damda uyuduğu sıcak yaz gecelerini anımsadı ve içine tertemiz, çocuksu bir duygu gelip oturdu. Karanlık gecelerde ne zaman bir yıldız kaysa, birinin öldüğüne inanırdı hep Marifet Nene. Zemyan da çocukluğunda buna inanır, yıldızların kaymasını hiç istemezdi. Bunları düşünerek yol alırken, tekrar yüzünü göğe döndü ve dönmesiyle parlak bir yıldızın bir anda kayması bir oldu. Zemyan huzursuzlandı, ancak bunu arkadaşlarına hissettirmemeli, bir an önce noktaya varmak için yürümeliydi. Gece, bir örtü gibi sarındığı zifiri karanlığını gerilerde bırakırken, yedi gerilla tepe tepe, tümsek tümsek ilerliyordu. Sabaha doğru, hava yavaş yavaş ağarmaya başlayıp gün aydınlığı giyinince, daha önceden sularını bıraktıkları Doğubayazıt Noktası'na vardılar ve dönüş için orada sakladıkları suları aldılar. Hepsi de bütün gece hiç mola vermeden yürümüşü ve oldukça yorgundu. Tam noktanın olduğu yere gelince oturup mola verdiler. Zemyan saatine baktı; yelkovanla akrep, kavuşamayan iki sevgili gibi karşı karşıya geçmiş bakışıyordu.

Wêsim, dedi ki:

“Valla hevalno, ben şimdi burda bir şerbet içmezsem, yüz kurşun atsalar da yerimden asla kıpırdamam.”

Bunun üzerine Kürdistan espriyle karışık:

“Şimdi burda bir mermi patlasa, emin ol ki, ilk kaçan sen olursun” dedi ve ekledi: “Ben yükümü hayatta açmam!”

“Ben de heval Cahide'den alırım o zaman” diye karşılık verdi Wêsim gülümseyerek.

Cahide'deki şekerler sırt çantasındaydı, dolayısıyla açmak sorun değildi. Wêsim Cahide'nin verdiği şekerleri suyla karıştırarak şerbet yapıp içti. Diğerleri de ekmek ve peynir yedi. Komutan Bager, cebinden tütün tabakasını çıkararak, özenle bir sigara sardı. Kürdistan hâlâ çok huzursuzdu. Ruhunun derinliklerinde hissettiği tedirginlik, her halinden dışa yansıyor.

“Hadi kalkalım” dedi Kürdistan arkadaşlarına.

“Dur heval, acelen nedir?” diye durdurdu onu Bager.

“Bir an önce gitsek iyidir.”

“Gideriz, merak etme sen.”

Bager bir türlü kalkmaya yanaşmıyordu. Hiç bir tedbir almadan, çakmağını çıkıp cığarasını yaktığında, Kürdistan dayanamayarak:

“Ben kalkıyorum!” dedi.

Bager seslendi:

“Dur! Cığaramı çekeyim, beraber kalkarız.” Kürdistan onu dinlemedi ve kalktı, Zemyan da peşinden. Cahide de arkalarından geliyordu. Kürdistan biraz ilerlemişti ki birden durdu:

“Tepê Reş'te (Kara Tepe) sanki askeri hareketlilik var.”

“Yok!” dedi Zemyan.

“Nasıl görmüyorsun heval? Gözle bile görülüyor.”

Zemyan dürbünle baktı ve askerleri gördü. Kürdistan hızla kendisini yere attı. Diğer ikiside aynısını yaptı.

“Dikkat edin, bizi farketmesinler” diye seslendi Kürdistan geriye doğru.

Zemyan ile Cahide'nin yükü askeri çantadaydı, ama Kürdistan'ın yükü, beyaz bir şeker torbasıydı. Kefiyesiyle torbayı sırtına bağlamıştı. Zemyan hemen kefiyesini çıkarıp ona doğru fırlattı. Kürdistan hafiften eğilerek kefiyeyi özenle ve büyük bir dikkatle sırtındaki beyaz torbanın üzerine attı. Bulundukları yer, üstleri çimen bağlamış kayalık bir bölgeydi. Aşağıdan bakınca yüksek bir tepe gibi görünen bu yer, sanıldığı kadar yüksek değil, anca bir insan boyundaydı. O tepeden aşağı inip dümdüz yürümeleri gerekiyordu. Ara ara kullandıkları bu noktada önceden yaptıkları mevzinin içindeydiler, uzaklardaki askerleri görüyorlardı. Kürdistan ise tam mevzinin dibindeydi. Mevzi, alanın en hakim yerine, küçük küçük taşlardan bir duvar örülerek yapılmıştı. Askerin biri aşağıda silahını kaldırıp omzuna atınca, MG-3'ün dipçığı mevzi taşına değdi ve taş sıçrayarak Kürdistan'ın üstüne düştü. O zaman anladılar ki, noktanın içinde de asker var. Normalde Türk askeri birlikleri, Tepê Reş ve Şehit Doğan Hattı'nda operasyon gücünü değiştiriyordu, ama bu sefer operasyon gücünü noktaya getirmiş, orda operasyona çıkarmıştı. Taş Kürdistan'ın üstüne düşünce, geri geri sürünüp, mevzinin orda, az önce oturup mola verdikleri yerin biraz aşağısına indiler. Askerler pusuyu daha yukarda atmıştı.

“Ne yapalım?” diye sordu Kürdistan kısık sesle.

“Geldiğimiz yoldan geri dönelim.” dedi Zemyan. Çünkü yol temizdi, az önce ordan gelmişlerdi. Komutan Bager dışında, hepsi de “tamam” dedi. Bager'i ikna etmek için diğerleri directtiyse de, başarılı olamadılar. Bager Nuh diyor, peygamber demiyordu. Dönmezlerse hepsi de de imha olacaktı. Bager:

“Erzakları depolayalım” dedi. Karşı çıktılar. Noktanın içindeki nöbet yerinin tam altındaydılar. Bager bu sefer Zemyan'a dönerek:

“Heval Zemyan, buralarda eski mekap deposu olacaktı, erzakları oraya koyalım” dedi.

Erzakları depolayacak zamanları yoktu, askerler onları farketse, hiçbirisi de kurtulamazdı. Zemyan daha fazla vakit kaybetmemek için:

“Deponun yerini bilmiyorum” dedi, “erzakları kendimizle alalım.”

“Ele geçer.”

“Biz ölünce erzağı ne yapacağız heval?”

Bager sinirlendi:

“Talimattır! O kadar taşıdık.”

“Deponun yerini bilmiyorum” dedi Zemyan yeniden. Suratı öfkeden kıpkırmızı kesilmişti. Bager, bu kez Kürdistan'a sordu. O da söylemedi, buradan bir an önce çıkmaları gerekiyordu. Sonunda Cahide deponun yerini talimatla söyledi.

“Ben ve Wêsim aşağıdaki nöbet yerine gideceğiz. Bir şey olursa, biz dikkatleri aşağı çekeriz” dedi Bager, “siz de bundan yararlanarak, burdan çıkarsınız.”

Kürdistan burdan çıkışın o kadar da kolay olamayacağını iyi biliyordu. Kaşlarını çatıp gözlerini iyice kısıarak Bager'in gözlerine baktı. Bir şey söyleyecek gibi oldu, sonra sustu. Bager gözlerini kaçırdı. Bunun üzerine Wêsim:

“Aşağı gitmek istemiyorum, ben arkadaşlarla kalacağım” diye karşılık verdi.

“Hayır! Benimle geleceksin!”

“Burada kalacağım!”

“Talimattır!”

Talimata karşı çıkılamazdı, Wêsim istemeyerek de olsa, Bager'le birlikte, çok dikkatli bir şekilde aşağıdaki nöbet yerine gitti.

Bütün bunlar bir iki dakikalık kısa bir zaman içinde oldu.

Cesur ve Dilsoz noktanın nöbet yerine çıktı. Yarım hilal şeklindeki bu kayalığın altı depoydu. Depoyu açıp erzakları alelacele yerleştirdiler ve tam kapatacakken, deponun üstünde nöbet tutarak güvenliği sağlayan Dilsoz ve Cesur yukarıdan bağırdı:

“Bazdın!” (çabuk koşun!)

Direk karşı kayalığa geçmeliydiler. Bu engebeli mesafeden karşıdaki kayalık beş metre kadar bir uzaklıkta ya vardı, ya da yoktu. İç içe geçmiş, karman çorman bir labirent gibi olan bu kayalığın alt tarafı, pek de derin olmayan bir vadiydi ve o tarafta asker yoktu. Onlar da zaten buraya o taraftan gelmişti. Dilsoz ve Cesur, hemen nöbet yerinden aşağıya atladı. Bager ve Wêsim'den kimsenin haberi yoktu. Kayalığa doğru ilk koşan Dilsoz oldu, arkasından Cahide, sonra Kürdistan ve onun da arkasından Cesur... Zemyan geçirdiği şoktan o an koşamadı, olduğu yerde put gibi kalakaldı. Şaşkın şaşkın arkadaşlarının koştuğu tarafa baktı. Silahlarına davranacak zamanları yoktu. Askerler yukarıdan seri halde taramaya başlayınca, Zemyan da koşmaya başladı. Kurşun ilk Cahide'ye değdi:

“Vurulдум!” diye bağırdı, ayağından yaralanmıştı, fakat aksayarak da olsa, ilerlemeye devam ediyordu. Sonra Kürdistan'ın sesini duydu Zemyan.

“Lê min ket! (vurulдум!) Brindar bum! (yaralandım!)” dedi. Silahı elinden fırladı ve onun hemen arkasından koşan Cesur, düşen silahı yerden alarak koşmaya devam etti. Kurşunlardan, lav atışlarından ortalık toz duman olmuştu ve göz gözü görmüyordu. Ardı ardına atılan kurşunlar insanı sağır edecek şekilde ses çıkarıyordu. Hepsi de Kürdistan'ın koşmaya devam ettiğini düşünüyordu. Zemyan, kurşun yağmuru altında Cesur'un koştuğu yöne doğru koşmaya çalışıyordu. Bir anda, yere dökülmüş az miktarda un görünce duraksadı. Ayağıyla oradaki bir taşı dökülen unun üzerine doğru hızla ters çevirdi ki erzak deposu ele geçmesin. *"Vursalar da, koşmaya devam etmeliyim"* diye düşündü ve koşmaya başladı. Bir kaç adım sonra, birinin üstünden atladığı hissine kapıldı. Sanki bir arkadaşı vardı yerde ve Zemyan onun üstünden atlamıştı. Çemberden çıktı, kan ter içinde kalmıştı. Kalbi adeta boğazında atıyordu. Derin bir nefes aldı. O anda, Kürdistan'ın *"bana bir şey olursa, beni düşmanın eline bırakmayın"* sözleri bir kurşun gibi beynine saplandı ve o zaman yerde yatanın Kürdistan olduğunu anladı. Toz-duman, Bisiving, lav silahları ve bomba sesleri arasında eğilerek Kürdistan'ın olduğu yere geri döndü. Bayıltacak kadar ağır barut kokusu genzini yakıyor, tozdan topraktan zorlukla nefes alıp verebiliyordu. Öğürerek öksürmeye başladı. Daha ilerleyince, toz-duman arasında yerde yatan bir insan silueti gördü. Aceleyle koştu. Kürdistan, yere yüzü koyun düşmüş, düştüğü yerde küçük bir kan gölü oluşmuştu. Her iki elini göğsünün üzerinde kavuşturmuş, bir ayağı altında kalmış, diğer ayağını uzatmıştı. Yün yatağında, derin bir uykudaymış gibi huzurla uyuyordu. Zemyan, onun yüzünü kaldırıp baktı, boynundaki damarlar atıyor, Kürdistan hâlâ yaşıyordu. Erzakları depolarken Zemyan'ın kefiyesini başına sarmıştı. Siyah-beyaz kefiye saçlarından arkaya doğru kaymış, bir kısmı kan içinde kalmıştı. Sırtını taramışlardı, aldığı yüzlerce kurşundan sırtı paramparçaydı. Kollarından tutarsa O'na zarar vereceğini düşünerek, kafasından

tutup kaldırmaya çalıştı. İki-üç adım atabilse, kayalıkların arkasına çıkacaktılar. Kürdistan öyle ağırdı ki, o kurşun yağmurunun altında onu yerinden kıpırdatamadı. Ortalık tozdan dumandan gözüküyor, askerler bulundukları yeri rastgele tarıyordu. Kurşunlar Zemyan'ın sağından, solundan ve üstünden vızıldayarak uçuşuyor, kayalara çarparak geri sekiyordu. Kürdistan o esnada şehit düşmüştü. O'nu kollarından tutup hızla çekmeye çalışırken Zemyan yere, Kürdistan'ın cansız bedeni de onun üstüne düştü. O an Kürdistan'ın göğsünün de paramparça olduğunu gördü. Yüzü sağlamdı, fakat kulakları kanıyor, akan kan ince bir çizgi şeklinde ruhunun efsuni güzelliğini yansıtan güzel yüzüne akıyordu. O dağ gibi kadın, bir iki dakika içinde, nadide bir dağ çiçeği gibi soldu gitti. Askerler Zemyan'ın orda olduğunu farkedince, daha fazla taramaya başladı. Zemyan askerlerin yüzünü görebiliyordu. Dört bir yandan kurşun, yağmur gibi yağıyordu. Yanından geçen mermilerin vınlamaları ile kayalara isabet ederek seken kurşunların sesleri kulaklarında çınlıyor, lav silahlarının parçaladığı kaya parçaları üstüne üstüne geliyordu. Değen taşlardan kafası iki yerden kırılmıştı. Yüzü gözü kan içindeydi. Elbiselerine de Kürdistan'ın bitmek bilmezcesine akan kanı bulaşmıştı. Silahı yanındaydı, fakat Kürdistan üstüne devrildiği için kullanamıyordu. Bırakın kullanmayı kıpırdayamıyordu bile.

Birden çatışma durdu.

Aralıksız tarama sesleri kesildi. Öldürücü bir sessizlikti bu. Türk askerleri panikle bir araya toplandı. Zemyan, kendisini zor bela kıpırdatarak biraz doğruldu ve sırtını arkasındaki kayalığa dayadı. Kendisini biraz yana çevirebilse, kayalığın arkasına geçebilecekti, fakat Kürdistan'ın ölü bedeni o kadar ağırlaşmıştı ki, kaldırmaya çalıştığında cenaze Zemyan'ın üstüne yığıldı. O'nu biraz doğrulttu, kafasını dizlerine koydu ve saçlarını düzeltti. Yüzüne akan kanları, kefiyenin temiz tarafıyla güzelce sildi. Asker konuşmalarını cihazdan duyuyordu:

“Bir ağır yaralı, bir de ölü var komutanım.”

Üstü başı kan içinde ve yerinden kıpırdayamıyordu, askerler onu bu yüzden ağır yaralı sanıyordu.

“Onların ciğerlerini sökün getirin” dedi cihazdaki ses.

“Ciğer falan kalmadı komutanım, paramparça oldu.”

“Tamam! Kalbini getirin!”

“Kalbi de parçalandı komutanım.”

“Kulaklarını, bir şeylerini getirin! Çok ağır yaralıysa halledin, hafifse sağ getirin!”

Askerler onların etrafına hilal şeklinde dar ve geniş iki çember attı. Zemyan hâlâ kıpırdayamıyordu. Bir süre sonra elini bombasına götürdü ve onu açmaya çalıştı. O'nun hareket ettiğini farkettiler ve çağrı yapmaya başladılar:

“Teslim ol! Yaralısın! Kendini devletin şefkatli kollarına teslim et!”

Zemyan hiç sesini çıkarmadı. Hepsi de Özel Harekât Timi'ydi. Aylardan Ekim'di ve herşeyden habersiz serin bir sonbahar rüzgarı, usulca yüzünü yalıyordu. Özel timler o soğukta askeri atlet giyinmişti sadece. Sakallı, iri yarı, izbandut gibi adamlardı, ama hiç korkmadı Zemyan. Oysa ki, zaman zaman korkuları olmuş biriydi. Hele ki, arkadaşlarını kaybetmekten nasıl da korkardı. Sonuçta korku; kaçma ya da savaşma refleksini destekleyen insani bir duyguydu. İnsan korkmasa ve bu nedenle kendisini korumasa, varlığını nasıl sürdürecekti? Birisi Kürtçe konuştu:

“Teslim be! Em dizanın ku tu brindari! Em tişteki bî te nakin” (Teslim ol! Yaralısın, biliyoruz! Sana bir şey yapmayacağız!)

Kürtçe çağrıyı duyunca içinde bir şeyler koptu. Bu, ona Marifet Nene'sinin anlattığı bir meseli anımsattı: Kewêgozel (kınalı keklik)... Burada halk keklikle özdeşleştiriliyordu. Buna göre; Kürtler keklik soyuydu. Keklik, kendi ırkına ihanet eden tek canlıydı. En güzel öten kekliği yakalayıp adına “dehf” (tuzak) denilen, çok ince bir ustalık gerektiren özel bir kafese kapatıyor ve kekliği kafesle beraber “koz” denen bir yere bırakıyorlardı. Sonrada kozun etrafını tuzaklarla çevirmeye başlıyorlardı. Keklik okumaya (ötmeye) başladığında, sesini duyan bütün keklikler yanına geliyordu. Gelen keklikler aslında kendi bölgesinde (toprağında) yabancı birini istemediğinden, kavgaya geliyordu. O sırada ayakları tuzaklardaki iplere dolanıyor ve ele geçiyorlardı. Şimdi de, Türk devletinin saflarında bir keklik, Zemyan'ın kendi anadilinde ötüyor, onu teslimiyete davet ediyordu. Kürdistan tarihi her ne kadar özgürlük ve mücadele tarihiydiyse de,

içinde azımsanmayacak kadar ihanet de vardı. İçteki hainler ve ihanetler olmasa, şimdiye kadar verilen savaş çoktan büyük bir başarıyla sonuçlanmış olurdu. Kürtçe çağrı devam ediyordu:

“Teslim be!”

Zemyan, yine ses etmedi ve bombayla uğraşmaya devam etti. Bir gün önceki eylemde tüm bombalarını kullanmış, köye inerken de depodan aceleyle yeni bombalar almıştı. Onlar da biraz paslanmıştı. Pas, tam gelmiş pimin olduğu yerde, katmer katmer toplanmıştı. Acil yola çıkınca, bunları yanına almış, “*dönüşte yağa basıp pası sökerim*” diye düşünmüştü. Tekrar çağrı yapıldı:

“Ayağa kalk, sırtını dön ve teslim ol!”

Yine kıpırdamadı. Baktı; kurtuluş yok, bunu anladı. Elleri sağ geçmemeliydi. Kürdistan'ın cenazesini de onlara vermeyecekti. Sanki ölüyormuşçasına kafasını yavaşça yana doğru eğdi ve Kürdistan'ın üstüne kapanıp hızla bombanın pimini çekti. İkisi de birazdan paramparça olacak ve cenazeleri askerlerin eline geçmeyecekti. Arkadan bir şey “gümmm!” diye patladı.

Zemyan, o anda Marifet Nene'yi düşündü:

“İnsan ölünce nereye gider Nene?”

“Cennete!”

“Ben cennete gitmek istemiyorum ama?”

“Tövbe de kızım, o ne biçim bir söz? Allah'ın gücüne gider sonra.”

“Orda kimseyi tanımıyorum ki, ne yaparım bir başına?”

“Orada tek başına olmayacaksın ki. Allah'ın bütün inanan kulları ve melekleri cennette olacak. Yemyeşil bahçeler, gürül gürül akan pınarlar göreceksin.”

“Sen de olacak mısın Nene?”

“Bilmem ki kızım, Allah bilir...”

“Sen olmazsan, ben cennete gitmem Nene...”

Zemyan etrafına bakındı. Ne küçücük bir pınar, ne de bir tutam yeşillik vardı. Taşlardan ve devasa kayalardan başka bir şey göremedi. Melekleri aradı. Kimse yoktu. Burası cennetten ziyade, cehennem andırıyor ve her tarafta kıyamet kopuyordu. Arkasındaki kayadan seken bir kurşun önce kafasına değip sonra gömleğinin yakasından göğsüne girdi. Zemyan, düşen kurşunu almak için elini göğsüne attığında, parmağına takılı kalmış pimi gördü. Pim paslı olduğu yerden kırılmış ve elinde kalmıştı. Noktada erzak bekleyen arkadaşları, cihazdan pusuya düştüklerini duymuş ve Kıvırcık Hesin'in komutanlığında çatışma bölgesine gelerek, askerlerin tutmadığı çok stratejik ve hakim bir tepeyi tutmuştu. Arkadaşları ağır silahlarla vurmaya başladı. Kurşunlar vızır vızır gelip geçerken, Zemyan az kalsın kendi Bisiving'inden atılan roketle ölecekti. O ara büyük bir kargaşa oldu. Askerler ağır yaralı sandığı için Zemyan'ı bırakıp her biri bir yandan çatışmaya koştu. Arkadaşlarının bağırışlarını duyuyordu:

“Heval bazde, bazde!” (Heval kaç, kaç!)

O ana kadar bombasını patlamış, kendisini de ölmüş sanıyor ve boş boş etrafına bakınıyordu. Birden şoktan çıktı. Kürdistan'ın kafası dizlerinin üstündeydi. Onun saçlarına dokunmasıyla yüzüne kapanıp ağlaması bir oldu. Canından çok sevdiği yoldaşı, kucağında cansız yatıyordu. Onun “Bana bir şey olursa beni düşmanın eline bırakmayın” demesini hatırladı yeniden.

“Zu ke! Bazde!” (acele et, koş) diye bağırıldılar aşağıdan yine. Zorlukla kalkıp sırtını dayadığı kayanın arkasına geçti. Kürdistan'ın kollarından tutarak onu kayanın arkasına çekmeye çalıştı. Cenaze o kadar ağırdı ki, yerinden kıpırdatamadı. Kürdistan ondan dört yaş daha büyük, çok daha uzun boylu ve kilolu denilemese de, çok iri yapılı biriydi. Onu çekemedi. Zemyan'ın gözleri kararmaya ve başı dönmeye başladı. Nefes alamıyordu. Dayanılmaz derecede bir barut kokusu, burnunun direğini sızlatıyordu. Ağzı ve boğazı kupkuru olmuş, dili damağına yapışmıştı. O basınç, barut ve lav silahlarının kokusundan, kandan ve tozdan dumandan o kadar midesi bulandı ki o an, Kürdistan'ı bırakıp bir eliyle kayaya dayanarak arkaya geçti ve kusmaya başladı, ama nasıl? Midesi ağzına geliyor, ciğerleri yerinden sökülüp dışarı çıkıyordu adeta. Öleceğini sandı ve o esnada güçlü bir el, sağ bileğini kavradı. Korkudan kalbi duracaktı. Tam ağzını açıp çığlık çığlığa bağıracaktı ki, başka bir el ağzını sımsıkı kapattı. Kalbi göğsünde küçük bir serçe kuşu gibi çırpınıyordu. Korku ve panikle onu sımsıkı tutan kocaman ellerden kurtulmaya çalıştı. Zemyan'ın ağzını kapatan nasırlı el, başını çevirip onu hızla göğsüne bastırdı:

“Ez im! Ez im Dilsoz!” dedi bir kaç kez.

Zemyan, sesi duyunca kendine geldi. Hâlâ tir tir titriyordu. Kafasını onun omzuna dayayıp sarsıla sarsıla ağlamaya başladı. Dilsoz, yeğinin cebinden matarasını çıkarıp Zemyan'ın elini yüzünü aceleyle yıkadı ve onu ilerideki kayalığın içine götürdü.

“Kürdistan,” dedi Zemyan, ardından hıçkırmaya başladı. Yarı duyulur bir sesle “şehid ket!” (şehit düştü)

Dilsoz başını öne eğdi ve hiç bir şey söylemedi.

Cahide ve Cesur epeyce aşağı inmişti, onlara yardım edemeyecek durumdaydılar. Bager ve Wësim'den ise hiç bir ses yoktu. Dilsoz, Zemyan'ın Kürdistan'ın yanına geri döndüğünü görünce durup onu beklemişti.

“Gidip cenazesini almalıyız. Onu düşmana bırakamayız” dedi Dilsoz'a Zemyan.

“Tamam, kalk hadi!”

Aşağıdan askerlerin geldiğini fark edince, karışık kayalıkların bir köşesine geçip saklandılar ve bombalarını ellerine alarak pimini çekip çatışma bitene kadar beklediler. Askerler, onların bulunduğu yere gelmedi. Oysa, ordan başka kaçacak bir yerin olmadığını çok iyi biliyorlardı. Her tarafta kan izleri vardı. Zemyan'ın kaçıp gittiğini, ağır yaralı olduğu için fazla uzağa gidemeyeceğini, bir yerde düşüp öleceğini düşündüler. Çatışma tamamen bitti, fakat arada bir, tek tük silah sesleri gelmeye devam ediyordu. Bir Skorsky helikopter gelip erzakları gömdükleri yerle, Kürdistan'ın düştüğü yer arasındaki küçücük düzlüğe indi. Takviye güç indirip ölü ve yaralıları aldılar. Dilsoz ile Zemyan bulunduğu yerden her şeyi gayet net görebiliyordu. Türk askerleri panik halde Kürdistan'ın cenazesinin üstüne geldi. Tam cenazenin üstüne geldiklerinde, ne yaptıklarını göremediler. Kürdistan'ın ölü bedenini ordan çekip tam orta yere getirdiler. Seslerini duyuyorlardı:

“Yazı mı, tura mı?”

Zemyan'ın aklına Koço Karakolu eyleminde, Türk askerlerinin yaralı olduğu halde tankla üstünden geçerek ezdiği ilk Takım Komutanı Doğan'ın söyledikleri geldi: Askerlerin, 1937-38 Dersim Soykırımı'nda hamile kadınların karınlarını deşmeden önce, bebeğin cinsiyeti kadın mı, erkek mi diye yazı tura attıklarını söylemişti Doğan. Düşmanları öyle zalim ve öyle alçaktı ki, onlardan insanlık namına bir hareket beklemek başlıbaşına bir hataydı.

“Bakireyse yazı, değilse tura!” dedi ses yeniden.

Zemyan'ın kalbinden sırtına öyle korkunç bir ağrı attı ki, oturduğu yerde iki büklüm oldu. Bir şey yapamamanın verdiği öfkeyle, gözlerini askerlere dikti.

“Tura!”

“Yazı!”

Yazı-tura attıktan hemen sonra, cenazeye copla tecavüz ettiler.

“Bakireymiş lan bu! Sen kazandın!” dedi içlerinden biri.

Zemyan kahroldu. Elinde tuttuğu pimi çekilmiş bombayı, o anda orada kendisinde patlatmayı düşündü.

“Onu almalıydık! Onu almalıydık!” diye inledi. “Şimdi gidip bombayı düşmanın içinde kendimde patlatacağım!” diyerek ayağa fırladı. Öfkesinden delirmiş, hızlı hızlı nefes alıp veren yırtıcı bir pantere benziyordu. Dilsoz onu tuttu. Gözlerini onun gözlerine dikerek:

“Bu intiharvari bir davranış olur, daha oraya varamadan bizi vururlar” dedi.

Zemyan, gözlerini onun gözlerinden kaçırarak kolunu ondan kurtarmaya çalıştı. Elindeki bombayı o kadar sıkımişti ki, bomba elinde unufak olabilirdi. O esnada, bir askerin Kürdistan'ın cenazesine tecavüz ettiğini gördü ve gözleri öfkeden ve nefretten bir kan çanağına dönüştü. O dehşet an, Zemyan'ın ruhunda onulmaz bir yara açtı. İntikam ateşiyle yanıp kavruluyor, duyduğu öfkeden patlıyordu. Dilsoz ise neye uğradığını şaşırmişti.

“Vursunlar! Beni vursunlar heval! Daha yaşayamam!” dedi Zemyan, gözyaşları içinde kalmıştı. Arkadaşını oradan alamadığı için kendisini suçluyor, yaşadığı vicdan azabından kıvrım kıvrım kıvraniyordu. Dilsoz başını yere eğmiş, onun yüzüne bakamıyordu.

Müslüman geçinen ahlâksız bir ülkenin namus yoksunu askerleri, ölü bir kadın gerillanın cenazesi üzerinden erkeklik taslıyordu. Kadın bedenine saldırarak, örgüt bünyesindeki erkekleri cezalandırıyor, kadın gerillalara da gözdağı veriyorlardı. Kadının namusunu, etnik kimliğin yapıtaşı

olarak gördüklerinden, on yıllardır yürüttükleri bu kirli savaşta kadınlara karşı taciz ve tecavüzle bütün toplumu cezalandırıyor ve aşağılamaya çalışıyorlardı. Çünkü bunlar, 1980'lerde Amed Zindanı'nda, Mamak Cezaevi'nde iradesini kıramadıkları devrimcilere insanlık dışı işkenceler yaparak adlarını tarihin kara sayfalarına kanla yazdırmış bir neslin çocuklarıydı ve cinsel şiddetlerini Türk devletine dayanarak gerçekleştiriyorlardı. Medeni Rojava'nın masmavi gözlerini canlı canlı kadın korucuya oyduktan devlet, kadın gerillaya karşı daha acımasız bir pozisyon alıyor, pervasızca yürüttüğü topyekûn savaşta, hiç bir kural tanımayacağını açıklıyordu.

Zemyan olduğu yere çöktü ve başını dizlerine kapattı. Dilsoz, çaresizce onun söylediklerini dinliyordu:

“Pimi çektiğimde neden kopardın Allah'ım? Ölseydim, Kürdistan'ın başına bunlar gelmezdi.”

Onlar o zamanlar, askerlerin ele geçen cenazelere bu tür davranışlarda bulunduğunu gittikleri köylerden ya da milislerden duyuyordu, ama böylesine ilk kez kendi gözleriyle şahit oluyordu. Türk askerleri insanlıktan nasibini almamış, ahlak kavramından habersizdi. Bütün elbiselerini soymuş, cenazeyi çırılçıplak bırakmışlardı. Önce Kürdistan'ın içindeki kutsal ışığı kâinata yayan o dünyalar güzeli gözlerini oydu. Sonra büyü bir güzellik taşıyan yüzünü paramparça ederek, saç derisini maket bıçağıyla tepesine kadar yüzdüler ve kulaklarını kestiler. İç çamaşırlarının, kefiyesinin ve şutiğinin bir kısmını kesip paramparça ederek ortalığa saçmışlardı. Bunu yaparak gerillaya cenazeye tecavüz ettikleri mesajını veriyorlardı. Göğsünde açılmış delikten, bütün iç organlarını çıkarıp bağırsaklarını küfürler ve kahkahalar eşliğinde ortalığa gezdirdiler. Kürdistan'ın naaşını yerde sürükleyerek bir tepeye götürdüler. O'nu, kolları yarı açık bir şekilde yamaca dayadılar ve düşmesin diye ayaklarının altına taşla destek yapıp ayak bileklerine ve koltuk altlarına taşlar koydular. Dışardan gelen biri, tepenin yamacında içi olmayan, kolları yarı açık ve çırılçıplak ayakta duran bir kadın görürdü.

Sonunda gittiler...

Zemyan bir ölüden farksızdı. Dilsoz, onun öfkeden sımsıkı kapanmış elinden bombayı alarak pimini geri taktı. Hiç konuşmadan oldukları yerde biraz daha beklediler. Zemyan bütün bu olanlardan dolayı kendisini suçluyor ve duyduğu vicdan azabından ölüyordu. İçi kin, öfke ve intikam dolmuştu. Kürdistan'ın bir haftadan beridir söylediği “*Yok! Sen beni bırakmazsın. Bundan adım gibi eminim*” sözleri aklından çıkmıyordu. Sabah altı buçukta askerler onlara vurmuş, çatışma kesintisiz on iki saat sürmüştü. Akşam yediye kadar orada kaldılar. Askerler ve Özel Harekât Timleri araziden tamamen kaybolunca, Dilsoz'la çıkıp cenazeyi almaya gittiler.

Zemyan Kürdistan'ın cenazesini o halde görünce, dünyanın bütün ağrıtlarını kuşanarak kendisini arkadaşının üstüne attı. O'nun kutsal kadın bedenini kendi bedeniyle sardı. Yoldaşına yapılanları kendisine yapılmış sayıyordu. Dilsoz, güçlükle Zemyan'ı kaldırıp kefiyesiyle Kürdistan'ın çırılçıplak bedenini kapatmaya çalıştı, ancak kefiye vücudu tamamen kapatamıyordu. Kürdistan uzun boylu, yüz olarak kumral, fakat teni bembeyazdı, bacağına baştan sona maket bıçağıyla “intikam” yazmışlardı. Sol göğsü paramparça olmuş, sağ göğüs ucunu ve kulaklarını kesip beraberinde götürmüşlerdi.

Beş-on dakika kadar sonra, Cahide ile Cesur da geldi. Cahide'nin kefiyesini de aldılar. Kürdistan'ı güzelce sardılar. Orda kumluk, yumuşak bir toprak parçası buldular, cenazeyi alıp tam oraya gidecekken, Komutan Bager'le Wêsim çıkageldi. Onlar bayağı bir aşağı gitmişti ve yukarda olan biteni hiç bir zaman görmediler. Bager, üstünkörü bir baş işaretiyle arkadaşlarını selamladıktan sonra, Zemyan'ın yanına yaklaştı ve çok bilmiş bir küstahlıkla :

“Sen dokunma!” dedi, sonra devam etti; “sen küçüksün daha, korkarsın ve yaralısın üstelik.”

Bager'in söylediği bu sözler, bir süre havada asılı kaldıktan sonra, tündüğü dalda mermi yemiş uğursuz bir kara karga gibi yere çakıldı. Zemyan kendisiyle boğuşuyor ve sessiz kalmak için büyük bir çaba harcıyordu. Bager'e bir cevap vermedi, onu hiç duymamış gibi yürümeye devam etti. O zaman Bager onu itekledi ve kendisiyle boğuşmayı bırakarak derin bir nefes alan Zemyan, var gücüyle ona bir tane indirdi:

“Kurrê kerrê, sen ne diyorsun?” diye bağırdı. O anda Kürdistan'ın köye giderlerken söylediği o söz, birden bire çıktı ağzından. Bager, bir anda silahını Zemyan'a doğrulttu. Zemyan'ın gözleri öfke kusuyordu.

“Vur hadi!” dedi, “vur da kendini temize çıkar!”

Bager'in silahını çekmesiyle, bütün silahlar Bager'e doğruldu. Dilsoz Bager'e öfkeyle:

“Sen bizim sabahtan beri ne yaşadığımızı biliyor musun?” diye sordu.

Cahide:

“Tartışmanın zamanı değil, arkadaşımızı gömelim” diyerek tartışmayı bitirdi. Zaten o da yaralıydı ve sabahtan beridir kan kaybediyordu.

Dilsoz, Cesur ve Zemyan, kasatura ve silah şişiyle yeri kazmaya başladı. Zemyan kasaturayı her toprağa vurduğunda, sivri ucu adeta kendi etine batıyor, genişleyerek derinleşen taze toprağın keskin kokusu ruhunu deşiyordu. Yüreği öyle doluydu ki, hiç bir kaba sığmayan zaptedilemez öfkesini koyacak yer bulamıyordu. İnsanı sarhoş edecek güzellikteki ay ışığında, Bager'in dokunmasına izin vermeden, mütevazı, fakat son derece anlamlı küçük bir törenle Kürdistan'ın cenazesini gömdüler ve mezarı hiç belli etmeyecek şekilde, dümdüz kapattılar. Ay, o gece saygı duruşuna geçerek, sadece Kürdistan için parladı durdu.

Sonra noktaya gittiler.

Noktadaki bütün gerillaların gözleri Kürdistan'ı aradı, ama O yoktu. Yokluğu, derin ve hiç kapanmayacak bir yara gibi, orta yerde duruyordu. Kürdistan gelmemişti, gelememişti. Arkadaşları, üstü başı kan revan içinde olduğu için, Zemyan'ı ağır yaralı sanıyordu, fakat O, kafasındaki kırıklar dışında bedenine yara almamıştı. Bütün yarası içindeydi ve içi hedeften vurulmuşcasına oluk oluk kanıyordu. *"Bana bir şey olursa, beni düşmanın eline bırakmayın"* demişti Kürdistan ve bunu ona bir kere değil, defalarca söylemişti. Şimdi beyninde sadece Kürdistan'ın söylediği bu söz, eskiciden alınmış kırık dökük bir pikaptan yükselen iç parçalayıcı bir nağme gibi dönüp duruyordu. Üstelik askerlerin onun cenazesine karşı çirkin yönelimlerine şahit olmuş ve hiç bir şey yapamamıştı. Arkadaşları olayın nasıl olduğunu sordu. Epeyce yorgun, saatlerdir de aç ve susuzdular. Herkesin morali son derece bozuk olduğu için, kimsenin yemek yiyecek hali de yoktu. “Sonra anlatırız” diyerek, acıdan kıvranan yaralı ruhlarıyla, sessizce köşelerine çekildiler. Midesine dayanılmaz derecede sinsî bir sancı saplanan Zemyan, o gece sabaha kadar öğürüp durdu. Sabah yaptığı ilk iş konuyu Bölge Komutanı Dijwar ile bire bir konuşmak oldu ve Bager soruşturmayla alındı.

Zemyan, öğlene kadar hiç kimseyle konuşmadı. Durduğu yerde, tüm varlığını zincire vurmuştu. Sırtını soğuk bir kayaya dayamış, dur durak bilmeden vicdanını kırbaçlıyordu. Acımasızca işkenceden geçirdiği vicdanı, Prometheus'un her gece yenilenen karaciğeri gibi, sonsuz bir acının pençesinde kıvranıyordu. Ruhu, taş duvarlar arasında kalmışcasına etrafını tekmeliyor, dindirilemez bir acının gölgesinde kendisini azad etmeye çabalıyordu. Burnuna dolan keskin toprak kokusu, bir mıknaş gibi onu kucağına çekiyor, diri diri gömüldüğü mezarda, bir parça nefes almak için çırpınıp duruyordu. Aslında Zemyan ölmek istiyordu. Bir daha uyanamayacak ve hiç bir acı duymayacak olmanın verdiği teselli edici huzurla gözlerini kapattı. O anda Kürdistan'la yaşadığı bir çok anı kafasına üşüştü. Dünyanın bütün yükü omuzlarına binmiş gibi dehşetle çöktü ve gözlerini açtı. Her gördüğü taşın ve kayanın ardında, eski günlerin güzel ve acı anıları mevzilenmişti. Her şey dayanılmaz derecede ağır, her yer karanlık ve her şey bomboştu...

Saat ikide, Cihan Kürdistan'ın çantasını alarak mangaya geldi. Herkes Kürdistan'ı çok severdi, ama O Zemyan'ı başka severdi. O yüzden Cihan, çantayı getirip ona verdi. Zemyan'ın gözleri hâlâ kan çanağı gibiydi. Diğer kadın gerillalar da başını öne eğmiş, sessiz, üzgün ve son derece öfke doluydu. Zemyan kendisine verilen çantayı usulca açıp elini saygıyla içine daldırdı. Her bir arkadaşına, O'ndan hatıra kalsın diye Kürdistan'ın bir eşyasını verecekti. Eline ilk gelen hatıra defteri oldu. Defterin sayfalarındaki kargacık burgacık yazılara bakarken, içine ağır bir hüznün çöktü, onu Cahide'ye uzattı. Aynasını Cihan'a, kalemini Zozan'a, bıçağını da Bêrivan'a verdi. Albümünü *'bir gün arkadaşlara ulaştırırım'* düşüncesiyle kendisi aldı. Çantayı karıştırırken, en altta eline irice bir şey geldi. Yavaşça çekti, çıkardı. Bu Kürdistan'ın daha önceden bahsettiği turıktı. Ruhunu saran yangından kaçarcasına, turkın ipini ağır ağır çözüp dikkatle açtı. İçinden bir kaç beze güzelce sarılmış arkası yırtık, siyah, lastik bir tek ayakkabı çıktı; “Lastîkê Nalçeli” denilen hafif topuklu ayakkabılardan. Hepsi de şaşırdı. Zemyan ayakkabının içine baktı. Sağ ayağa ait bu tek ayakkabının içi, küçük küçük, mis kokulu sabunlarla doluydu.

“Demek her gittiği evden bunun için sabun alıyordu” diyerek iç çekti Zemyan.

“Onun için mutlaka büyük bir anlamı vardı bu ayakkabının” dedi Cihan.

“Belki bir şehit yoldaşın ayakkabısıdır” diye yanıtladı onu Zemyan. Kürdistan'ın albümünü plastik bir torbaya koyduktan sonra çantasını açtı. O arada, çantasında bir beze sarılı başka bir şey gözüne çarptı. Bezi alıp özenle açtı. İçindeki Şehit Ferhan'ın bıçağıydı. Şehit Ferhan, bir operasyonda sol elinin orta parmağından yaralanmıştı. Kemiği kırılmış, parmak ince bir ete asılı kalmıştı. Komutan Ferhan, büyük bir soğukkanlılıkla ordaki bir gerillaya bıçağını uzatarak parmağını kesmesini istemiş, bıçağı da temizlemesi için Zemyan'a vermişti. Operasyonda Zemyan bıçağı temizleyecek zaman bulamamış ve olaydan iki gün sonra da Komutan Ferhan yaşanan çatışmada şehit düşmüştü. Tahta saplı bıçağın üstüne Şehit Ferhan kendi el yazısıyla ismini kazımişti. Kurumuş kanı, hâlâ bıçağın üzerinde duruyordu. Bıçağı tekrar beze sararak albümü koyduğu plastik torbaya koydu ve ikisini birlikte çantasına bıraktı.

Hepsi de ayakkabının bir şeyi simgelediğini bilerek bundan çok etkilendi ve bağlılıkları bin kere daha arttı.

“Biliyorsunuz, Kürdistan arkadaşın vasiyetiydi bize, 'şehit olduğumda türkteki eşyayı benimle gömeceksiniz' demişti” diyerek sessizliği bozdu Zemyan.

Şehadetinden beş gün sonra; Cihan, Cahide, Zozan ve Zemyan, tek ayakkabıyı götürüp içindeki kokulu sabunlarla Kürdistan'ın mezarına gömdü. Mezarın olduğu yer, gerillanın eski noktasıydı. Kürdistan'ın şehadetinden sonra, orayı bir daha hiç kullanmadılar. İki gün sonra, Zemyan oraya yakın bir yerden geçtiğinde gidip mezara baktı. Askerler cenazeyi çıkarmış ve yaptıkları işkenceler yetmiyormuş gibi, bir de onda lav silahı patlatmıştı. Yanına gömdükleri ayakkabı da çıkmış, Kürdistan'ın biraz uzağında yan devrilmişti. İçindeki sabunlar da, her biri bir yana dağılmıştı. Zemyan yakınlarda kumluk bir yer bularak cenazeyi ve ayakkabı ile birlikte küçük kokulu sabunları tekrar gömdü. Askerler gerillanın eski noktası olan Şehit Doğan Tepesi'ne karargâh kurmuştu. Çatışmadan on gün sonra, konumlandığı tüm tepeleri ve mevzileri ansızın terk ederek gittiler. Gitmeden önce Kürdistan'ı yine çıkarmışlardı ve cenazenin bir kısmını Xurbeşk (Porsuk) yemişti. Yanına gömdükleri ayakkabı da çıkmış, fakat askerler buna bir anlam veremediğinden dokunmamış, alıp götürmemişti. Kokulu sabunlarsa yine ortalıktaydı. Sonunda cenazeyi, ayakkabı ve kokulu sabunlarla birlikte başka bir yere gömdüler ve askerler de bir daha çıkarmadı.

Kar yağıp yağıp erimişti, bazı kuytu yerlerde hâlâ kar vardı. Zemyan ve diğer arkadaşları tepeye gidip asker var mı, yok mu diye her yeri didik didik aradı. Hiç kimsecikler yoktu. O akşam Şehit Doğan Tepesi'nde kaldılar. Sabah olunca, her yeri tekrar mevzi mevzi, taş taş aradılar. Bir şey yoktu. Karargâh Komutanı'na ait olduğu her halinden belli olan çadıra girdi Zemyan. Kürdistan'ın her zaman başına bağladığı ve kendi elleriyle köşelerini mavi boncuklarla süslediği kefiyesi, askeri elbiseleri ve mekapları orada duruyordu. Bütün eşyalarına kanı bulaşmış, kuruyan kan renk değiştirerek kahverengileşmişti. Zemyan onun eşyalarını alarak kefiyesini kokladı. Gözleri dolarak ve intikam yeminleri ederek eşyaları alıp çantasına yerleştirdi.

Ertesi sabah uyandıklarında soruşturmada olan Komutan Bager'in kaçtığını öğrendiler. Hiç biri de şaşırmadı. Bunun üzerine hemen bulundukları alanı değiştirdiler. Bager gidip Türk devletine sığınmış, bildiği ne varsa kusmuştu. Bir ihanetçi olmuş, hatta ihanetlerine daha kaçmadan çok evvel başlamıştı. Onun tavırlarını, hal ve hareketlerini düşündükçe her şeyi anlıyordu Zemyan. O bunları düşünürken Kürdistan'ın hayali karşısında durmuş tüm muzipliğiyle gülümsüyordu. Gözlerinden akan yaşlar eşliğinde eğildi ve uğrunda binlerce kahraman Kürt kadınının ve erkeğinin düştüğü kutsal vatan toprağını öptü. Kanının son damlasına kadar Güneş'ine ve yoldaşlarına bağlı kalma sözünü tekrarlayarak gözlerini karşıda yükselen uçsuz bucaksız dağlara dikti. Bu asi ve asil dağlar onun bütün özlemlerini koynunda saklıyordu.

Üç yıl sonra, Rahime Engizek, Şafak Tatwan ve Zemyan Xinerê'de, bir kayanın üstüne oturmuş sohbet ediyordu. Zemyan, onların Eski Tatvan'ın Oranus Köyü'nden olduğunu öğrenince çok heyecanlandı.

“Biliyor musunuz, benim bir arkadaşım vardı Tendürek Dağı'nda, sizin köylü” dedi sevinçle.

“Kürdistan Azad mı yoksa?” diye sordu Şafak. At kuyruğu bağladığı sarı saçlarından kestiği

kat kat kâhküleri gözlerine dökülmüştü.

“Evet! Tanıyorsunuz değil mi?”

“Amcamızın kızıdır. Biz üçümüz, kardeş çocuklarıyız. Beraber katıldık” dedi Rahime iç çekerek. Rahime sessiz, geniş yüzlü ve esmerdi. Zemyan dikkatle ikisinin yüzüne baktı. Ne birbirlerine, ne de Kürdistan'a benziyorlardı.

“Çok kötü bir şekilde şehit düşmüş, duyduk” diye üzüntüsünü belirtti Şafak.

Zemyan'ın gözleri doldu. 1993 baharından 95 Ekim'ine kadar, birlikte o kadar çok anı yaşamış, ölümü ve yaşamı paylaşmışlardı ki, üstünden yıllar geçmesine rağmen onunla yaşadıkları belleğinde hâlâ taptazeydi. Zemyan O'nu her zaman kalbinin en özel bölümünde, Tendürek Şehitleri'nin yaşadığı yürek merkezinde ağırlayacaktı.

“Sanki o gün olacaklar içine doğmuştu. Bana hep 'cenazemi düşmanın eline bırakmayasın sakın' deyip duruyordu.”

Üçüsü arasında derin bir sessizlik oldu.

“Gittiğimiz her köyde, Kürdistan mutlaka kokulu sabunlar alırdı...” dedi Zemyan anılara dalarak.

“Çünkü annesi, kokulu sabunları çok severdi ve mis gibi sabun kokardı” diyerek sessizliği bozdu Şafak.

“Hep sorardım, “Kürdistan saçların da kısa, ne yapıyorsun bu sabunları” diye. Anlatmadı hiç. Şehadetinden sonra gördük ki, çantasında taşıdığı tek ayakkabının içine koymuş meğerse...”

“O ayakkabının kime ait olduğunu biliyor musun?” diye sordu Rahime heyecanlanarak.

“Hayır, ama mutlaka şehit bir yoldaşın ayakkabısı olduğunu düşünmüştük.”

“Öyle değil.”

Şimdi heyecanlanma sırası Zemyan'daydı. Gözlerini kocaman açarak sordu:

“Sen biliyor musun kime ait olduğunu?”

“Biliyorum...”

“Anlatır mısın?”

Şafak akmasını engelleyemediği gözyaşlarını, göstermeden silmeye çabaladı.

“Üçümüz de annelerimize çok bağlıydık. Babalarımız her gün bir bahane bulup anamızı döverdi. Biz de zaten bundan etkilenerek partiye katıldık. Katılırken Şafak ve ben annemize ait bir eşyayı yanımıza almıştık. Şafak annesinin vesikalık bir fotoğrafını, bense asılı olduğu çamaşır ipinden annemin tülbentini... Kürdistan, aceleyle çıktığı için annesine ait bir anı alamamıştı yanına ve buna çok üzülmüştü. Bir gece yürüyüşünde, ayakkabısının tekini kaybetmiş ve sabah olduğunda sağ ayağında kalan tek ayakkabının annesinin ayakkabısı olduğunu görmüştü. Nasıl da sevinmişti? O günden itibaren, annesine ait olan bu ayakkabıyı hep çantasında taşıyarak annesine olan bağlılığını böyle dile getirmişti...”

“Vasiyet etmişti, 'şehit olursam çantamdaki turkin içinde olan şeyi benimle gömün' diye. Tek ayakkabıyı, içindeki mis kokulu sabunlarla Kürdistan'ın mezarına gömdük sonradan.”

Bir kadın gerillanın, annesine ait eski ve tek bir ayakkabıya biçtiği değer, her üçünü de son derece duygulandırmış ve Kürdistan'a bir kere daha büyük bir hayranlık duymuşlardı.

Zemyan, Kürdistan'ı düşünürken gülümsedi.

O gece sadece Tendürek Dağı'nı düşündü. Dağa ilk gidişini, ilk karı, ilk silahı, O'nu karşılayan ilk gerillayı, oradaki günleri ve savaşta tanıyıp bazılarını yitirdiği o güzel yoldaşlarını gözleri buğulanarak hatırladı ve hepsini yürekten anarak anılarına bağlılığını yeniledi.